

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou, Ph.D., v právní věci žalobce **O. Ž.**, bytem X, zast. Radmilou Žlebkovou, bytem tamtéž, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha, **o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 12. 2015, č. j. MPSV-2015/256088-922, ve věci příspěvku na péči,**

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného, citovaného v záhlaví. Tímto rozhodnutím žalovaný změnil rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky v Olomouci ze dne 13. 11. 2013, č. j. MPSV-UP/1774532/13/AIS-SSL, kterým bylo rozhodnuto odejmout žalobci

příspěvek na péči ode dne 1. 10. 2013, a to tak, že příspěvek na péči žalobci odejmul ode dne 1. 1. 2016.

[2] Žalobce **v žalobě** namítal, že se žalovaný řádně nevypořádal s námitkami žalobce a s obsahem předložených odborných lékařských nálezů. Napadené rozhodnutí představuje blíže neosvětlený odklon od obsahu znaleckého posudku MUDr. R. D. ze dne 26. 4. 2015, na základě kterého byl vydán rozsudek Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci dne 22. 6. 2015, č. j. 72 Ad 14/2014 - 62.

[3] Žalobce namítl, že trpí vývojovou dysfázií, hyperkinetickou poruchou a autistickými projevy. Toto onemocnění mu způsobuje problémy v komunikaci s jeho okolím a zejména cizími lidmi a vrstevníky. Žalobce nezvládá úkony v oblasti osobní hygieny a výkonu fyziologické potřeby, trpí enkoprézou (bezděčným neudržením stolice). Pečující osoba musí žalobce neustále upozorňovat na rozsvícená světla a nezamknuté bytové dveře. Žalobce bez vědomí pečující osoby po bytě přemísťuje předměty i nebezpečné povahy (nože a kružítko). Žalobce má strach používat veškeré domácí elektrické spotřebiče. Samostatně nezvládá ani úkony v oblasti oblékání a obouvání a není schopen si vybrat správné oblečení s ohledem na počasí a správně ho rozvrstvit. Nezaváže si tkaničky u bot. Nosí boty na suchý zip nebo mu tkaničky musí zavázat pečující osoba. V oblasti stravování žalobce nezvládne nákup, naservírování a naporcování, nerozkrojí si pečivo. Onemocnění žalobci způsobuje nezájem a neschopnost vyřídit si běžné záležitosti; ty vyřizuje pečující osoba. Všechny skutečnosti jsou doložitelné z psychologické a psychiatrické odborné lékařské dokumentace, která byla předložena v rámci jednání před posudkovou komisí. Některé skutečnosti jsou přímo potvrzené i obsahem znaleckého posudku MUDr. R. D. ze dne 26. 4. 2015. Žalobce nezvládne základní životní potřeby mobilitu, orientaci, komunikaci, stravování a oblékání a obouvání. Napadené rozhodnutí je soubor negací týkajících se údajných schopností žalobce zvládat úkony základních životních potřeb. Z posudkových závěrů PK MPSV není patrná žádná návaznost na jednotlivé podklady. Podle žalobce není posudek komise úplný, objektivní, přesvědčivý a neprokazuje spolehlivě skutkový stav. Ze strany posudkové komise nebylo prokázáno ke dni 21. 3. 2014 takové zlepšení zdravotního stavu žalobce. Z relevantní lékařské dokumentace naopak vyplývá jeho setrvalost. To neodůvodňuje odejmutí příspěvku na péči. Napadené rozhodnutí nemá oporu v předložených odborných lékařských nálezech. Žalobcovo onemocnění vyžaduje intenzivní celodenní péči. Rozhodnutím byl porušen § 2 odst. 1 a § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. Posudková komise při posuzování míry závislosti žalobce nevzala v úvahu činnosti tvořící obsah jednotlivých úkonů a nedodržela kritéria pro posuzování míry závislosti.

[4] Žalovaný ve **vyjádření k žalobě** poukázal na jednotlivé rozborů základních životních potřeb v napadeném rozhodnutí, použitou lékařskou dokumentaci a odůvodnění, proč žalovaný nemůže hodnotit jednotlivé lékařské nálezy a stupeň závislosti. Žalovaný zejména odkázal na psychologické vyšetření PhDr. P., dle kterého

je kognitivní postižení žalobce stanoveno na horní hranici lehké mentální retardace. Znalecký posudek byl vypracován v předcházejícím soudním řízení a jeho obsah zavazoval správní orgán v době do 20. 3. 2014. Podkladem pro rozhodnutí žalovaného byl posudek posudkové komise zpracovaný na období od 21. 3. 2014. Žalobce ve správním řízení do spisu nenahlédl, nevyjádřil se k podkladům rozhodnutí a nedával další návrhy na dokazování, ani nenamítal neprovedení některého z důkazů. K jednotlivým základním životním potřebám a jejich nezvládnutí žalovaný uvedl odkaz na napadené rozhodnutí a dále to, že žalobce navštěvuje školu mimo své bydliště, převážnou část roku se zdržuje na internátě, kam se dopravuje a pohybuje zcela samostatně, tedy mimo sféru své osoby pečující, nebyly u něj prokázány těžké nebo úplné poruchy funkčních schopností, a to jak pohybového, smyslového, duševního či mentálního charakteru, které by způsobovaly nezvládnutí dalších základních životních potřeb. Byla prokázána pouze lehká mentální retardace. Posudková komise ve svém posudkovém hodnocení uvedla nejen zjištěné diagnózy žalobce, ale provedla i výpis zásadních poznatků z předložených lékařských nálezů vztahujících se k případnému funkčnímu postižení, které by mohlo způsobit nezvládnutí některé základní životní potřeby. Posudková komise rovněž uvedla závěry ze sociálního šetření a vlastního posouzení žalobce. Vyhodnocení těchto podkladů je rovněž součástí posudku posudkové komise. Žalobce neuvedl konkrétně, ze které jím předložené lékařské zprávy má vyplývat, že zdravotní stav žalobce způsobuje nezvládnutí další konkrétní základní životní potřeby. Jak okresní správa sociálního zabezpečení, tak i posudková komise v podstatě setrvaly na svém stanovisku, že žalobce k datu své zletilosti, v důsledku biopsychosociálního vývoje a posunu ve svých kompetencích oproti kompetencím dětským, kdy se zkoumalo zvládnutí základních životních potřeb v porovnání s dětmi srovnatelného věku bez postižení, nesplňoval podmínky pro nárok na příspěvek na péči. Posudková komise netvrdila a tedy ani nemusela prokazovat, že došlo ke zlepšení zdravotního stavu, pouze vzala v úvahu současnou biopsychosociální úroveň kompetencí žalobce. Hodnocení stupně závislosti je odlišné u osob do 18 let a u osob nad 18 let. U osob starších 18 let se neporovnává rozsah, intenzita a náročnost péče, kterou je třeba věnovat dítěti se zdravotním postižením, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku, přičemž musí jít o péči mimořádnou. U osob starších 18 let se zkoumá zvládnutí deseti základních životních potřeb, u osob mladších 18 let se zkoumá zvládnutí devíti základních životních potřeb atd. Dosažení věku 18 let je předělem pro hodnocení stupně závislosti a ke změně stupně tak může dojít i bez ohledu na setrvalost zdravotního stavu, při zohlednění biopsychosociálního vývoje, socializace osoby apod. Žalobce dále konkrétně neuvedl, ze které jím předložené lékařské zprávy má vyplývat, že zdravotní stav žalobce způsobuje nezvládnutí další základní životní potřeby. Z hodnocení schopnosti zvládat jednotlivé základní životní potřeby na stranách 5 až 7 napadeného rozhodnutí i na straně 8 odkazem na vyšetření PhDr. P. je zřejmé, že psychické kompetence zvládat základní životní potřeby byly předmětem zkoumání. Ostatně z dostupné lékařské dokumentace nebyl autismus žalobce prokázán.

[5] Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 18. 12. 2015.

[6] Ze správního spisu soud ve vztahu k souzené věci zjistil ze zprávy z psychologického vyšetření ze dne 29. 12. 2010 má žalobce v 15 letech mnoho problémů a rozumové schopnosti na hranici lehké mentální retardace. Projevují se u něj některé autistické projevy, jako třepání rukama a samomluva.

[7] Součástí spisu žalovaného je komplexní vyšetření žalobce ze dne 4. 2. 2011, podle které toho času není diagnostikován u žalobce autismus, jen mentální retardace, dyspraxie atd. Žalobce je aktuálně celkem velmi dobře fungující a zvládá sociální nároky, má kamarády, komunikace je kvalitní, dokáže vyjádřit názor a potřeby. Podle této zprávy ukončil devátou třídu a nastupuje do Valašského Meziříčí na obor elektrikář a bude na internátě. Žalobce dovede cestovat sám, nikoho venku neoslovuje, lidí se bojí. Má dobrou orientaci, v mapách se vyzná a vše si zjistí na internetu, jak uvedla lékařce matka. Sám žalobce uvedl lékařce, že si půjčil v knihovně Star Wars, čte Křížové výpravy, dívá se na filmy na počítači. Už si dokáže zavázat boty sám. Žalobce má mobil a umí si vše kolem mobilu obstarat, bude jezdit vlakem a koupí si studentskou jízdenku. Věděl, kolik stojí jízdenka na MHD. Žalobce chodí nakupovat a ví, že prodavačka ho neošidila. Podle závěru pedopsychiatričky je orientován správně, ale má ještě stále omezené sociální fungování. Z autistických symptomů má horší adaptaci na změnu a dle matky určité stereotypie. Není dostatečně samostatný a vyžaduje zvýšenou kontrolu, např. při hygieně. Dosud nezvládá dokonale kontrolu svěračů. Dyspraxie mu může zbrzdit proces osamostatňování. Lehká mentální retardace trvá, ale celkově je zlepšení komunikace, je schopen vyjádřit názor a potřeby. Atypický autismus má v anamnéze, nyní zlepšení v sociálním fungování, nicméně některé důsledky trvají.

[8] Podle zprávy z psychologického vyšetření ze dne 10. 1. 2013 je žalobce s celkovými rozumovými schopnostmi na horní hranici lehké mentální retardace a má četné přidružené potíže, schopnost orientovat se v běžném životě je minimální.

[9] Podle kontrolního pedopsychiatrického vyšetření ze dne 9. 8. 2013 u Doc. MUDr. S., CSc., je žalobce orientován správně, má zlepšené, ale stále ještě omezené sociální fungování. Z autistických symptomů je horší adaptace na změnu a trvají stereotypie (podle matky). Žalobce má velkou interpersonální nedůvěru a vyžaduje zvýšenou kontrolu, např. při hygieně. Dosud nezvládá dokonale kontrolu svěračů. Dyspraxie může brzdit proces osamostatňování. Přetrvává lehká mentální retardace, ale celkově je zlepšení komunikace, žalobce je schopen vyjádřit názory a potřeby.

Atypický autismus má v anamnéze, nyní se zlepšil v sociálním fungování, nicméně některé důsledky trvají.

[10] U žalobce bylo provedeno dne 30. 10. 2015 sociální šetření. K žádosti o šetření je připojena zpráva z psychologického vyšetření ze dne 31. 7. 2013, podle které žalobce nechápe podle slovní instrukce a musí se mu věci ukázat a předvést, například takto natrénovali i nákup jízdenky. Celkový výsledek testu IQ je 71 a leží na horní hranici lehké mentální retardace. Podle PhDr. P. v obraze jsou přítomny četné přidružené potíže. Kromě enkroprézy (a dysgrafie, dysortografie a neobratnosti) dominuje porucha sociálního vývoje. Žalobce má sice celkem dobré vědomosti, ale je extrémně opožděný po stránce sociální a vyžaduje péči na úrovni mladšího školáka, v některých oblastech i předškoláka. Jeho schopnost orientovat se v běžném životě je minimální, není schopen se sám o sebe postarat, vyžaduje řízení zvenčí, na pokyn zvládne pouze naučené situace. Jeho schopnost chápat slovní instrukce a aplikovat je v běžném životě je oslabená, takže nové věci se mu musejí předvádět, než se to naučí. Nemá zájem o komunikaci s lidmi, neví si rady v nečekaných situacích, reaguje úzkostí a zmatkem. Je nutný průběžný dohled a vedení.

[11] Podle posudku PK MPSV v Ostravě ze dne 19. 11. 2015 u žalobce nejde o osobu starší 18 let věku, která se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby. Podle posudkové komise žalobce nezvládá péči o domácnost.

[12] Podle protokolu o jednání posudkové komise ze dne 19. 11. 2015 matka žalobce při jednání nepředložila nové lékařské nálezy. Matka uvedla, že žalobce navštěvuje speciální školu ve Valašském Meziříčí, pro sluchově postižené, čtyřletý učební obor elektrikář, nyní je žalobce ve třetím ročníku. Bydlí na internátě a má tam kamarády z dřívější školy. Nekomunikuje s cizími lidmi, má poškozené mluvicí centrum, hovoří zastřeně, v pěti letech mu byl zjištěn autismus. Matka žalobce při jednání namítla nezvládání komunikace, tělesné hygieny, problémy se stolicí, osobní aktivity.

[13] Soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

[14] Nedůvodná je námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Žalovaný se vyjádřil ke všem námitkám žalobce a u každé základní životní potřeby vypsál, která posudková kritéria žalobce splňuje či nesplňuje. Důvody, proč posudková komise a žalovaný neuznaly nezvládání jednotlivých základních životních potřeb, jsou opřeny o lékařské zprávy, které jsou v napadeném rozhodnutí vypsány a v posudku z nich posudková komise citovala podstatné skutečnosti.

[15] Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné osoby (§ 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí), přičemž stupně závislosti jsou rozděleny podle počtu

základních životních potřeb (dále i „ZŽP“), jež daná osoba mladší 18 let není schopna zvládat (§ 8 odst. 1 zákona o sociálních službách).

[16] Podle § 8 odst. 2 zákona o sociálních službách, *osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve*

a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři ZŽP,

b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest ZŽP,

c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm ZŽP,

d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset ZŽP, a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.

[17] Základních životních potřeb, které jsou pro účely zjištění stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby posuzovány, je celkem deset: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost [§ 9 odst. 1 písm. a) až j) zákona o sociálních službách]. Obsah těchto ZŽP je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Podle § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. pro závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze životních potřeb závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačuje, pokud posuzovaná osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat danou ZŽP vymezena v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.

[18] Podle § 9 odst. 3 téhož zákona *schopnost zvládat základní životní potřebu uvedenou v odstavci 1 písm. j) se nehodnotí u osob do 18 let věku (péče o domácnost).*

[19] Při rozhodování o příspěvku na péči je zásadním a rozhodujícím důkazem posudek závislosti osoby. Na posudek závislosti osoby na péči je podle konstantní judikatury třeba nahlížet jako na kterýkoliv jiný důkazní prostředek, neboť se sice jedná o tzv. „povinný důkaz“, nikoliv však o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Z toho důvodu není správnost posudku presumována, posudek proto podléhá hodnocení správního orgánu a nemůže být bez dalšího převzat jako pravdivý. Při rozhodování ve věci příspěvku však správní orgán neposuzuje věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2010, č. j. 3 Ads 77/2009 – 59; či ze dne 22. 10. 2009,

č. j. 3 Ads 48/2009 – 104). Při hodnocení posudku je proto podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009 – 53, stěžejní, že „posudková komise MPSV je při posuzování stupně závislosti povinna vycházet ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem ošetřujícího lékaře, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Na takový posudek jako svou podstatou rozhodující důkaz je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. To v posuzované věci platí především pro řízení před žalovaným správním orgánem, jako orgánem odvolacím, pro jehož řízení a rozhodnutí byl posudek vyžádán. Obdobně je pak třeba posuzovat požadavky na tento posudek kladené v případném soudním přezkumném řízení.“ Nenaplnění těchto požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Posudková komise se nadto musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, zejména těmi, které posuzovaný namítá, a své posudkové závěry náležitě odůvodnit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 3 Ads 77/2013 – 22).

[20] V souzené věci si nemohl žalovaný učinit úsudek ve věci sám, ale byl povinen v souladu s § 28 odst. 2 zákona o sociálních službách vyžádat si odborný posudek, který pak hodnotil z hlediska jeho úplnosti, aktuálnosti, vnitřní bezrozpornosti, přesvědčivosti a odbornosti. Tímto způsobem žalovaný zjišťoval skutkový stav věci a potažmo stav právní.

[21] Žalobní námitka, že žalobce nezvládá ZŽP mobilita, je nedůvodná. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat vstávání a usedání, stoj, zaujímat polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, používat dopravní prostředky včetně bariérových.* Sám žalobce netvrdí a ani z lékařských zpráv či sociálního šetření nevyplývá, že by žalobce trpěl jakýmkoliv postižením, které by mu znemožňovalo zvládat tuto ZŽP. Sociálním šetřením, lékařskými zprávami a tvrzeními žalobce a jeho matky bylo prokázáno, že žalobce nemá žádné fyzické ani jiné postižení či vrozené vady, které by mu bránily vstávat, sedat, stát, zaujímat polohy, chodit po rovině i po schodech či nerovném terénu. Žalobce není odkázán na používání zdravotních pomůcek umožňujících pohyb a netrpí srdeční či dechovou nedostatečností, nemá poruchy růstu. Podle podkladů ve správním spise žalobce chodí do obchodu, dojíždí do školy, bydlí na internátě, hraje fotbal a naučil se jezdit na kole. Žalovaný toto v napadeném rozhodnutí popsal a přesně a správně se k této ZŽP vyjádřil.

[22] Neopodstatněná je žalobní námitka, že žalobce nezvládá ZŽP orientace. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna poznávat a rozeznávat zrakem*

a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se časem, místem a osobou, orientovat se v obvyklém prostředí a situacích a přiměřeně v nich reagovat. Zrakovým ani sluchovým onemocněním či postižením žalobce netrpí. Netvrdil to sám žalobce, ani jeho matka, ani to nevyplývá z lékařské dokumentace. Pokud jde o duševní kompetence, u žalobce byla diagnostikována lehká mentální retardace, která dle posudkových lékařů nebrání žalobci orientovat se časem, místem a osobami v obvyklém prostředí a situacích a přiměřeně v nich reagovat. Podle psychologických a pedopsychiatrických zpráv má žalobce dobrou orientaci. Podle vlastního vyjádření a vyjádření matky žalobce (viz shora citované lékařské zprávy) je schopen nakoupit si, přepočítat peníze, koupit si jízdenku, trávit pobyt ve škole a na internátě, být s některými problémy, avšak celkově jsou tyto činnosti pro žalobce zvládnutelné a zvládané, je ve třetím ročníku. Žalobce nenamítal a ani z lékařské dokumentace nevyplývá, že by nerozeznával osoby a nemá problémy s orientací v čase. Hluchotou ani slepotou žalobce netrpí. Žalobce netrpí středně těžkou, těžkou nebo hlubokou mentální retardací, ani demencí nebo jiným obdobným psychickým postižením doprovázeným těžkými poruchami orientace. Ani z přidružených poruch chování žalobce nevyplynulo nezvládání této ZŽP, jak se podává z lékařských zpráv.

[23] Žalobce dále nesplňuje ani zákonná posudková kritéria pro nezvládání ZŽP komunikace. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna dorozumět se a porozumět, a to mluvenou srozumitelnou řečí a psanou zprávou, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům nebo zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky.* U žalobce bylo namítáno poškození mluvidel a to, že má zastřenou řeč. Přesto se dle vyjádření žalobce, matky a lékařských zpráv žalobce dorozumí ve smyslu citovaného obsahu ZŽP komunikace. Žalobce nemá sluchadla, není nevidomý, nemá nervové postižení řečových orgánů. Mentální retardace u žalobce je pouze lehká. Jiné postižení vedoucí ke ztrátě schopnosti žalobce nemá. Žalobce navštěvuje školu, má kamarády, používá počítač, mobil, čte, povídá si s matkou, je schopen hovořit při vyšetření s lékaři, koupí si jízdenku, obstará nákup. Žalobce na pokyn matky podepsal protokol z posledního sociálního šetření.

[24] Žalobce rovněž nesplňuje posudková kritéria nezvládání ZŽP stravování. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nápoj nalít, stravu naporcovat, naservírovat, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim.* U žalobce nebyly tvrzeny ani diagnostikovány poruchy úchopových funkcí horních končetin, nevidomost nebo taková těžká duševní porucha, spojená se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. Žalobce nepřijímá potravu sondou apod. Mentální retardace žalobce je pouze lehkého stupně. Podle sociálního šetření ze dne 4. 2. 2011 problémy s jídlem nejsou, žalobce se nají sám, ve škole ho naučili jíst příborem. Podle sociálního šetření ze dne 19. 7. 2013 si žalobce dokáže ohřát jídlo v mikrovlnné troubě nebo použít varnou konvici. Léky mu

nachystá matka a žalobce je užívá. Podle sociálního šetření ze dne 30. 10. 2015 se žalobce vyhýbá jídlům, která mu dělají potíže. Ve škole jí žalobce v jídelně s kamarády.

[25] Žalobce dále nesplnil posudková kritéria ZŽP oblékání a obouvání. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat se, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.* Žalobce netvrdil a nebyla u něj vyšetřeními a lékařskými zprávami prokázána ztráta či postižení končetin, vada úchopových schopností horních končetin, postižení páteře či hrudníku, nevidomost ani taková duševní porucha (spojená se sociální dezintegrací), která by vedla k neschopnosti zvládat tuto ZŽP. Žalobce má pouze lehkou mentální retardaci, u které se podle vyhlášky předpokládá, že nebrání zvládat jednotlivé aktivity ZŽP oblékání a obouvání. Žalobce sám uvedl lékaře, že už si zvládá sám zavázat boty (zpráva ze dne 4. 2. 2011). Podle sociálního šetření dne 30. 10. 2015 žalobce má boty se suchými zipy nebo se obouvá do zavázaných bot. Žalobce dle tvrzení matky při sociálním šetření nosí na internátě týden jedno tričko, někdy má nesprávné vrstvení oblečení, matka nebo vychovatelka ho upozorňují na potřebu výměny oblečení nebo úpravu. Z uvedeného se podává, že sice nikoli v dokonalé podobě, ale žalobce ZŽP obouvání a oblékání v přijatelném standardu zvládá, včetně jednotlivých činností, které jsou obsahem této ZŽP.

[26] Lichá je námitka nezvládání ZŽP tělesná hygiena. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna použít hygienické zařízení, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holiť se.* Podle podkladů rozhodnutí není zapotřebí, aby žalobce používal pomůcky jako například madla v koupelně, sedák ve vaně apod., jeho zdravotní stav to nevyžaduje. Poruchami horních ani dolních končetin žalobce netrpí, není nevidomý a nemá takové psychické postižení, které by vedlo k narušení stereotypu zvládnout tělesnou hygienu. Mentální retardace je jen lehkého charakteru. Podle posudkové komise je žalobce schopen po přiměřeném tréninku naučit se zvládání všech ZŽP. Na internátě se žalobce myje samostatně (byť po upozornění spolubydlícího). Ostatně, podle sociálního šetření ze dne 19. 7. 2013 ranní hygienu zvládne žalobce sám.

[27] Žalobce nespĺňuje posudková kritéria nezvládání ZŽP výkon fyziologické potřeby. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna včas používat WC, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky.* Žalobce netrpí takovým fyzickým, smyslovým ani duševním onemocněním, které by mu bránilo tuto ZŽP zvládnout. Žalobce podle lékařské dokumentace nepotřebuje používat pomůcky pro výkon této ZŽP. Inkontinenci žalobce netrpí. Zácpu žalobce léčí podáváním laktulózy. Po jejím podání může trpět únikem stolice, avšak dle gastroenteroložky (zpráva ze dne 20. 3.

2012) je třeba upravit dávkování. Mentální retardace žalobce je jen lehkého charakteru. Podle posudkové komise je žalobce schopen po přiměřeném tréninku naučit se zvládání všech ZŽP. Žalobce tráví týden na internátě. I doma je dle tvrzení matky schopen si přeparat znečištěné oblečení.

[28] Posudková komise MPSV v Ostravě neuznala nezvládání ZŽP péče o zdraví, neboť u žalobce není diagnostikována pravidelná péče včetně braní léků. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovená léčebná a ošetrovatelská opatření a používat k tomu potřebné léky, pomůcky.* Žalobce nemá stanoven žádný léčebný režim, pravidelná ošetření, opatření, nejsou mu předepsány k pravidelnému braní léky ani používání žádných pomůcek, z jeho postižení nic takového nevyplývá.

[29] Žalobce vyhověl podle provedeného dokazování posudkovým kritériím ZŽP osobní aktivity. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna vstupovat do vztahů s jinými osobami, stanovit si a dodržet denní program, vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí jako např. vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.* Nebylo prokázáno, že by žalobce bez pomoci nebyl schopen zvládat tuto ZŽP a její jednotlivé vyjmenované aktivity. Žalobce se podle lékařských zpráv citovaných výše věnuje svým zájmům (čte, pracuje s počítačem a hraje na něm hry, sleduje filmy, hraje fotbal apod.), je schopen si obstarat nákup, dojet do školy a pobývat na internátě, má tam kamarády.

[30] Námitky k ZŽP péče o domácnost se míjí s napadeným rozhodnutím. Nezvládání této ZŽP posudkoví lékaři v obou stupních správního řízení jako nezvládané uznali (jde např. o nakládání s penězi, manipulace s předměty denní potřeby, obstarání nákupů, ovládání domácích spotřebičů, vaření teplého jídla a nápojů, výkon běžných domácích prací, obsluha topení a udržování pořádku).

[31] K námitce matky žalobce u jednání soudu, že se žalobce ze dne na den uzdravil, soud doplňuje, že podle znaleckého posudku ze dne 26. 4. 2015 byl posuzován stav žalobce za období od 9. 7. 2013 do 20. 3. 2014. Přitom do 4. 8. 2013 byl žalobce osobou mladší 18 let. Znalecký posudek byl vyhotoven v soudním řízení správním při přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 3. 2014. V nynějším soudním řízení správním soud přezkoumává rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 12. 2015, přičemž stav žalobce je posuzován za období od 21. 4. 2014 do 18. 12. 2015. Stav žalobce se v nyní posuzovaném období změnil. Žalobce začal od září 2013 navštěvovat školu ve Valašském Meziříčí, kde je na internátě a dojíždí. I z citace jednotlivých psychologických a pedopsychiatrických vyšetření a sociálních šetření je zjevné, že dochází ke zlepšení stavu žalobce v jednotlivých oblastech a ZŽP.

[32] Podle § 9 odst. 4 zákona o sociálních službách totiž *při hodnocení schopnosti zvládat ZŽP se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat ZŽP; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.* Dále podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách *pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat ZŽP v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.*

[33] Podle § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb. pak *za neschopnost zvládání ZŽP se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání ZŽP se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění ZŽP v přijatelném standardu.*

[34] Konečně podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *při hodnocení schopnosti osoby zvládat ZŽP se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání ZŽP a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí ZŽP. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.*

[35] Podle § 1 odst. 3 vyhlášky č. 505/2006 Sb. se dále u jednotlivých tělesných funkcí hodnotí u schopnosti zvládat ZŽP rozsah a tíže poruchy funkčních schopností. Podle § 1 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby.*

[36] Těmto posudkovým kritériím posudek PK MPSV v Ostravě ze dne 19. 11. 2015 i napadené rozhodnutí žalovaného dostály. Pro nezvládání ZŽP je podle § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb. třeba, aby porucha byla úplná nebo těžká. O takovou poruchu se však podle stanovených diagnóz u žalobce nejedná a ani on sám to netvrdí. Podle podkladů napadeného rozhodnutí nebyl žalobci stanoven specializovaným lékařem zvláštní režim. Netvrdil to ani žalobce. Žalobce je nemocný dlouhodobě a je na své postižení adaptován. Tvzení žalobce ani provedené dokazování, založené

na lékařských zprávách, posudkový závěr PK MPSV v Ostravě nevyvrátily. Naopak, provedeným dokazováním bylo osvědčeno, že žalobce namítané a neuznané ZZP je schopen zvládnout bez cizí pomoci, v přijatelném standardu, a to s ohledem na stanovené diagnózy i posudková kritéria provádění některých činností. Posudek PK MPSV v testu úplnosti, objektivity a přesvědčivosti obstál.

[37] Žalovaný vysvětlil v napadeném rozhodnutí, že oproti prokázaným skutečnostem stojí pouze žalobní tvrzení, které však nemohlo posudkový závěr zvrátit. Sociální šetření je jedním z podkladů posouzení stupně závislosti. Podle § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách se při sociálním šetření *zjišťuje schopnost samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí*. To vychází jednak z pozorování, z tvrzení žalobce a pečujících osob. Tvrzení pečujících osob nemusí z různých důvodů být vždy zcela objektivní. Pokud jsou tato tvrzení v rozporu s jinými podklady posudku, je třeba, aby je odborní lékaři (posudková komise) posoudili, rozpory odstranili a vyslovili o tom posudkové hodnocení a závěr. To vše probíhá podle odborných znalostí lékařů a posudkových kritérií stanovených shora citovanými předpisy. Odborní specializovaní a posudkoví lékaři provádějí posouzení závislosti podle lékařských pravidel (*lege artis*) a současně aplikací relevantních právních předpisů na zjištěný skutkový stav, a to včetně výkladu neurčitých právních pojmů (podřazením skutkového stavu pod tyto pojmy a jejich následnou interpretací) a užitím správního uvážení v mezích zákona a právních zásad. Podle § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, musí správní orgány přihlížet ke všem okolnostem daného případu. Podle § 50 odst. 4 správního řádu správní orgán *pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci*. Všechny zjištěné skutečnosti je třeba vykládat v jejich souvislostech. V posuzovaném případě na základě kusých námitek žalobce soud neshledal porušení těchto pravidel.

[38] V souzené věci šlo o případ hraničního posuzování věci, kdy bylo stěžejí možné jasně stanovit hranici mezi tím, že žalobce není postižen lehkou mentální retardací anebo je (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2013, čj. 6 Ads 45/2013 - 25). Podle lékařských zpráv šlo u žalobce o horní hranici lehké mentální retardace, čili hranici s normálním stavem. S ohledem na zásadu *in dubio pro libertatae*, tj. v pochybnostech ve prospěch byl žalobce posouzen jako nemocný lehkou mentální retardací.

[39] Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 s. ř. s., protože neměl ve věci úspěch, a úspěšný žalovaný nemá na náhradu nákladů řízení nárok podle § 60 odst. 2 s. ř. s., protože jde o věc sociální péče.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou

vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 12. 6. 2017

JUDr. Martina Radkova, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Šárka Harazinová